

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSA Dariusz Rystał

Sędziowie : SA Tomasz Żelazowski

SO del. Zbigniew Ciechanowicz (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2018 r. w Szczecinie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku M. J.

z udziałem A. S.

o wydanie orzeczenia w trybie wyborczym (art .111 kodeksu wyborczego)

na skutek zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 19 października 2018 roku w sprawie o sygn. akt I Ns 169/18

postanawia:

oddalić zażalenie.

Zbigniew Ciechanowicz Dariusz Rystał Tomasz Żelazowski

UZASADNIENIE

Wnioskodawca M. J., kandydata na radnego w wyborach do Sejmiku Województwa (...), wniósł na podstawie art. 111 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r Kodeks wyborczy o:

- 1) zakazanie uczestnicze postępowania R. S. (1) rozpowszechniania na portalu facebook listu opublikowanego na forum dyskusyjnym (...) wpisu uczestnika o nicku (...) z dnia 16 października 2018 r., godz. 21:49,
- 2) nakazanie uczestnicze postępowania R. S. (1) sprostowania nieprawdziwych informacji o rzekomych nieprawidłowościach popełnionych przez wnioskodawcę w formie ogłoszenia na jej profilu przez 14 dni na portalu F. następującego oświadczenia: „R. S. (1) oświadcza, że rozpowszechnianie przez nią na portalu facebook w formie „Listu do mieszkańców Powiatu (...)” informacje o rzekomych bezprawnych działaniach Pana M. J., kandydata do Sejmiku Województwa (...) (...), są nieprawdziwe.”,
- 3) nakazanie uczestnicze postępowania R. S. (1) przeproszenia wnioskodawcy M. J. poprzez wręczenie spisanego własnoręcznie i podpisanego oświadczenia o następującej treści: „Przepraszam Pana M. J. za to, że w kampanii wyborczej przed wyborami do Sejmiku Województwa (...) 2018 roku na portalu F. rozpowszechniałam nieprawdziwe informacje o rzekomych bezprawnych działaniach M. J. w formie „Listu do mieszkańców Powiatu (...)”,
- 4) nakazanie uczestnicze postępowania R. S. (1) wpłacenia kwoty 5.000,00 zł na rzecz STOWARZYSZENIA OCHRONY (...), ul. (...), (...)-(...) S., KRS: (...).

W uzasadnieniu wnioskodawca podał, że uczestniczka postępowania w swoim wpisie na portalu F. opublikowanym dnia 17 października 2018 r. zaapelowała o rozpowszechnianie listu, który zamieszczono m.in. na portalu

internetowym (...) w którym użytkownik o pseudonimie „ (...)” pisemnie pomówił wnioskodawcę, uwłaczając jego dobremu imieniu, godności i czci, formułując szereg uderzających w niego oskarżeń, twierdzeń nieprawdziwych i pogardliwych. Wnioskodawca podał, że uczestniczka postępowania była już wcześniej prawomocnie skazana za wypowiedzi pod adresem M. J..

Na rozprawie w dniu 19.10.2018 r. wnioskodawca żądał także zakazania uczestnicze postępowania kolportowania „Listu do mieszkańców Powiatu (...)” w formie ulotki wyborczej.

Uczestniczka postępowania A. S. wniosła o oddalenie wniosku.

Postanowieniem z dnia 19 października 2018 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim oddalił wniosek M. J.. U podstaw powyższego rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia:

Dnia 16 października 2018 r. o godz. 21:49 anonimowy użytkownik o pseudonimie „ (...)” w obszernym liście otwartym opublikowanym m.in. na (...) forum internetowym (...) opisał wnioskodawcę w sposób dla niego nieakceptowany. Z treści listu wynikało także, że aby zwiększyć jego zasięg, został on przesłany do szeregu podmiotów, w tym mediów.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca zarzucił uczestnicze postępowania, że dnia 17 października 2018 r. na portalu F. „stwierdziła, że zarzuty zawarte w „Liście do mieszkańców Powiatu (...)” są prawdziwe i zaapelowała o ich rozpowszechnianie” tj. wyraziła się słowami: „(...) (...) W (...)!!!!!! (...)”.

Oddalając wniosek Sąd Okręgowy wskazał, że wnioskodawca podnosił dwie kwestie, które nie mogą mieć znaczenia: treści listu opublikowanego na (...) forum oraz do sprawy karnej, w której uczestniczka miała zostać skazana przez (...) Sąd Rejonowy.

I tak wnioskodawca poświęca treści listu znaczącą część uzasadnienia, dowodząc m.in., że treści w nim zawarte uderzają w jego dobre imię, że przypisuje mu się czyny niezgodne prawem, a zawarte w nim sformułowania są obraźliwe. Sąd I instancji zauważył, że wnioskodawca przedłożył dwa wydruki z portalu F. z wypowiedzią uczestniczki (układ treści wskazuje, że są to wypowiedzi zamieszczone w dwóch różnych wątkach). Bez wątpienia uczestniczka przedstawiła swój komentarz jak podała na portalu (...), jednakże trudno przypisać jej odpowiedzialność za treści zawarte w liście. Po wtóre, ewentualna karalność R. S. (1), co podnosi wnioskodawca, nie ma znaczenia w warunkach niniejszej sprawy, a więc w reżimie kodeksu wyborczego.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca zarzucił uczestnicze postępowania, że we wpisie na portalu facebook w dniu 17.10.2018 r. stwierdziła, że zarzuty zawarte w „Liście do mieszkańców Powiatu (...)” są prawdziwe i zaapelowała o ich rozpowszechnianie.

W ocenie Sądu wypowiedź - komentarz R. S. (1) była materiałem wyborczym i stanowiła formę agitacji wyborczej, nawiązywała bowiem do zbliżających się wyborów samorządowych i była skierowana do wyborców, w celu dokonania wyboru właściwego kandydata. Ponadto uczestniczka postępowania jest kandydatem na radnego do Rady Miasta S..

Wnioskodawca występując do Sądu o wydanie orzeczenia w trybie wyborczym połączył w sposób nieuzasadniony odrębne kwestie: 1/ fakt opublikowania listu przez „ (...)”, 2/ fakt opublikowania komentarza przez R. S. (1).

Podkreślono, że uczestniczka nie jest autorką „Listu do mieszkańców Powiatu (...)” oraz nie rozpowszechniała tego listu w internecie, sformułowała jedynie komentarz, który trudno nawet bezpośrednio odnieść do treści listu, ponieważ ma formę ogólnikową i lakoniczną. Następnie dodano, że osoby biorące udział w debacie publicznej muszą się liczyć, że ich wypowiedzi będą dokładnie analizowane i często kwalifikowane w sposób jednoznaczny, dobitny. Tym bardziej wskazane jest ważenie słów i formułowanie wypowiedzi w sposób przemyślany i odpowiedzialny, ze świadomością konsekwencji słów wypowiedzianych w tym szczególnym kontekście. Z drugiej strony wolność słowa, wypowiedzi, wolność wyborów, uzasadniają ograniczenie ochrony dóbr osobistych polityków i kandydatów do pełnienia ważnych

funkcji publicznych, nie każda jednak wypowiedź potencjalnie nieprzychylna programowo danej osobie będzie wymagała napiętnowania.

Odnosząc się do wniosku M. J. o wydanie orzeczenia w trybie wyborczym zwrócono uwagę, że wnioskodawca żądał min. zakazania uczestnicze postępowania rozpowszechniania na portalu facebook listu zatytułowanego „List do mieszkańców Powiatu (...)” opublikowanego na forum dyskusyjnym (punkt 1 wniosku) oraz zakazanie kolportowania listu w formie ulotki wyborczej. Jak już podkreślono wyżej „List do mieszkańców Powiatu (...)” został zamieszczony przez osobę trzecią. Po opublikowaniu listu R. S. (1) na stronie internetowej zamieściła komentarz o treści przytoczonej przez wnioskodawcę we wniosku. Uczestniczka nie jest autorką „Listu do mieszkańców Powiatu (...)”. List nie został umieszczony na portalu internetowym przez uczestniczkę postępowania. Nie znajduje zatem uzasadnienia zakazanie uczestnicze postępowania rozpowszechniania listu opublikowanego na portalu facebook na forum dyskusyjnym (...) albowiem został on zamieszczony przez inną osobę na portalu społecznościowym i został skierowany jak wskazał M. J. do nieograniczonej liczby osób.

Z przedstawionych wyżej argumentów wynika, że brak podstaw do nakazania uczestnicze postępowania sprostowania nieprawdziwych informacji poprzez ogłoszenie na portalu facebook oświadczenia o treści zawartej w punkcie 2 wniosku o wydanie orzeczenia w trybie wyborczym oraz nakazania przeproszenia M. J. poprzez wręczenie spisanego własnoręcznie i podpisanego oświadczenia o treści wskazanej w punkcie 3 wniosku. W pozostałym zakresie Sąd również uznał wniosek za nieuzasadniony.

R. S. (1) zamieściła swój komentarz, jednakże w ocenie Sadu I instancji, nie zostało wykazane, aby dokonywała rozpowszechniania treści „Listu do mieszkańców Powiatu (...)” oraz to, aby uczestniczka postępowania kolportowała „List do mieszkańców Powiatu (...)” w formie ulotki wyborczej.

Zażalenie na powyższe orzeczenie złożył wnioskodawca żądając jego zmiany i uwzględnienia wniosku.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono obrazę tj. art. 111 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. kodeks wyborczy, która miała wpływ na treść orzeczenia, przez błędną jego wykładnię i uznanie, że nie doszło do spełnienia przesłanek określonych w tym przepisie, pomimo stanowczego stwierdzenia, że komentarz uczestniczki jest materiałem wyborczym i stanowi formę agitacji wyborczej.

W uzasadnieniu zażalenie podano m.in., że o ile zgodzić się można ze stwierdzeniem Sądu i instancji, że wcześniejsze uznanie uczestniczki za winnej zniesławienia i znieważenia wnioskodawcy ma znaczenie bagatelne, o tyle kwestia treści listu nie ma z pewnością charakteru irrelevantnego. Taka ocena jego treści jest całkowicie sprzeczna ze stwierdzeniem Sądu, że cytowana wypowiedź uczestniczki na portalu F. jest bez wątpienia materiałem wyborczym w rozumieniu art. 109§ 1 kodeksu wyborczego i ma charakter agitacji wyborczej. M. J. nie zarzucił uczestnicze, że jest autorką wspomnianego listu (choć wykluczyć tego nie można - zweryfikuje to już inne postępowanie sądowe). Nie polega zaś na prawdzie stwierdzenie Sądu, że uczestniczka nie rozpowszechniała go w internecie.

Dokonała bowiem wpisu na portalu pod linkiem odsyłającym do jego treści i stwierdziła, że informacje w nim zawarte polegają na prawdzie (czemu zaprzeczyła podczas rozprawy) i zaapelowała o ich rozpowszechnianie.

Nie polega na prawdzie stwierdzenie Sądu I instancji, że „...nie zostało wykazane, aby dokonywała rozpowszechniania treści listu, a wnioskodawca nie wykazał, aby go kolportowała w formie ulotki wyborczej...”. W/w okoliczność została wykazana zeznaniami M. J. (nie zaoferowano dowodów przeciwnych). Z uwagi na tryb wyborczy trudno było potwierdzać je innymi dowodami - np. zeznaniami świadków).

Uznanie komentarza uczestniczki za komentarz wyborczy i formę agitacji wyborczej (co Sąd potwierdził) winno skutkować stwierdzeniem, że przesłanki określone w art. 111 kodeksu wyborczego są spełnione i spełnieniem żądań wnioskodawcy (przynajmniej ich części). W przeciwnym razie może dochodzić do obchodzenia prawa (uczestnicy kampanii wyborczych, oprócz powszechnego już internetowego hejtu, który zyskuje akceptację części spolaryzowanego społeczeństwa, z lubością i nienawiścią zacząć bezkarnie korzystać z anonimów, w których

będą zarzucać tworzenie układów, zastraszanie innych, kłamstwa, bandyckie metody, manipulacje, oszustwa i przyjmowanie korzyści majątkowych przeciwnikom - porządnym ludziom).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie wnioskodawcy nie było trafne.

Na wstępie swoich rozważań Sąd Apelacyjny wskazuje, iż zgodnie z przepisem art. 111 § 1 kodeksu wyborczego (Dz.U.2018.754 j.t.) sądy przystępując do rozpoznania sprawy w trybie powyższego przepisu badają czy zakwestionowana forma wypowiedzi jest materiałem wyborczym lub agitacją wyborczą, następnie czy informacje w nim podane są prawdziwe, a także czy z żądaniem ochrony praw wystąpiła osoba uprawniona (kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego).

W niniejszej sprawie wnioskodawca nie zakwestionował ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji, lecz, jak wynika z uzasadnienia zażalenia nie zgodził się z oceną prawną zachowania uczestniczki oraz z oceną prawną adekwatności środków wnioskowanych przez M. J. w stosunku do stanu faktycznego zaistniałego w sprawie. Przy czym wskazać należy, że zarzut naruszenia art. 111 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. kodeksu wyborczego przez błędną jego wykładnię jest nieadekwatny do argumentów zawartych w uzasadnieniu zażalenia, gdyż ze stwierdzenia faktu, że komentarz uczestniczki jest materiałem wyborczym i stanowi formę agitacji wyborczej, nie może wynikać teza o adekwatności wnioskowanych przez M. J. środków prawnych do sytuacji zaistniałej w niniejszej sprawie.

Zwrócić należy uwagę na to, że Sąd I instancji stwierdził, że R. S. (1) zamieściła swój komentarz pod linkiem do „Listu...”, jednakże w ocenie tego Sądu, nie zostało wykazane, aby dokonywała rozpowszechniania jego treści oraz to, aby uczestniczka postępowania kolportowała „List do mieszkańców Powiatu (...)” w formie ulotki wyborczej. Wbrew zarzutowi zawartemu w uzasadnieniu zażalenia z zeznań wnioskodawcy okoliczność ta nie wynikała, tj. aby uczestniczka zajmowała się rozpowszechnieniem „Listu do mieszkańców Powiatu (...)”.

Uchodzi zatem uwadze skarżącego istota poglądu Sądu I instancji oraz co istotniejsze to, że aprobata tezy o braku rozpowszechniania przez uczestniczkę materiałów wyborczych wpływa na ocenę możliwości zastosowania postulowanych przez wnioskodawcę zakazów i nakazów. Nie wykazano, aby uczestniczka rozpowszechniała na portalu F. czy w formie ulotki wyborczej „Listu do mieszkańców Powiatu (...)”, więc zakazanie jej tego postępowania nie mogło być uznane za trafne. Nieadekwatne do tego ustalenia uznać należy postulowane przez wnioskodawcę przeprosin za rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji o rzekomych bezprawnych działaniach M. J. w formie „Listu do mieszkańców Powiatu (...)”.

Odbębną natomiast kwestią pozostaje treść analizowanego „Listu...”. R. S. (1) wzywając do jego upowszechniania uznała ją za zgodną z prawdą. Niewątpliwie rację ma skarżący, że w przedmiotowym „Liście...” użyte zostały sformułowania pejoratywne, negatywne, obraźliwe, czy oskarżające. R. S. (1) uznając takie wypowiedzi za prawdziwe zapewne się z nimi utożsamiała. Tym niemniej okoliczność ta winna być oceniana poprzez pryzmat wnioskowanych środków prawnych, a w niniejszej sprawie wnioskodawca zażądał nakazanie uczestnicze sprostowania rozpowszechnianych przez nią na portalu F. informacji.

Dodatkowo nie sposób nie dostrzec tego, że treść anonimowego „Listu...” to wypowiedź składająca się z kilkudziesięciu zdań, z których znaczna część ma charakter emocjonalny, co przejawia się używaniem wyrazów o zabarwieniu ocennym, często pejoratywnym.

Jeżeli zatem przepisy art. 111 § 1 kodeksu wyborczego mają na celu nie tylko ochronę konstytucyjnych praw kandydatów, a w szczególności ich prawa do ochrony czci i dobrego imienia, lecz mają także na celu ochronę rzetelności procesu wyborczego poprzez umożliwienie podjęcia przez wyborców odpowiedniej i świadomej decyzji na podstawie prawdziwych informacji dotyczących rzeczywistości (zob. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 lipca 2009 r. w sprawie K 7/09), to treść „Listu...”, kierowanego do wyborców Powiatu (...) pozwoli im na ocenę nie

tyle informacji zawartych w jego treści, gdyż tam, w ocenie Sądu odwoławczego, ich nie ma, lecz poziomu negatywnych emocji ich aktora.

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd II instancji w oparciu o przepis art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie wnioskodawcy.

Zbigniew Ciechanowicz Dariusz Rostał Tomasz Żelazowski